

БРАНИСЛАВ НУШИЋ

ГОСПОЋА МИНИСТАРКА

**СЛОВЕНСКО НАРОДНО ГЛЕДАЛИШЧЕ
МАРИБОР (СЛОВЕНИЈА)**

СРЕДА, 27. МАЈ

BRANISLAV NUŠIĆ

THE CABINET MINISTER'S WIFE

**SLOVENE NATIONAL THEATRE
MARIBOR (SLOVENIA)**

WEDNESDAY, 27TH MAY

Режија: ВЕЉКО МИЋУНОВИЋ
Преводилац, лекторка: МОЈЦА МАРИЧ
Драматург, аутор адаптације: СЛОБОДАН ОБРАДОВИЋ
Адаптирао: ВЕЉКО МИЋУНОВИЋ
Сценограф: ЗОРАНА ПЕТРОВ
Костимограф: ЛЕО КУЛАШ
Композиторка: НЕВЕНА ГЛУШИЦА
Дизајнер светла: ТОМАЖ БЕЗЈАК
Асистенткиња лекторке: ХАНА ПОДЈЕД

Direction: VELJKO MIĆUNOVIĆ
Translation and language consultant: MOJCA MARIČ
Dramaturge: SLOBODAN OBRADOVIĆ
Adaptation: VELJKO MIĆUNOVIĆ
Set design: ZORANA PETROV
Costume design: LEO KULAŠ
Composer: NEVENA GLUŠICA
Lighting design: TOMAŽ BEZJAK
Language consultant assistant: HANA PODJED

Играју

Живка: КСЕНИЈА МИШИЧ
Чеда: КРИСТИЈАН ОСТАНЕК
Дара: ЈУЛИЈА КЛАВЖАР
Анка: ГАЈА ФИЛАЧ
Рака: БЛАЖ ДОЛЕНЦ
Ујка Васа: ВОЈКО БЕЛШАК
Пера писар: ЖАН КОПРИВНИК
Нинковић: ПЕТЈА ЛАБОВИЋ
Никарагва: ДАВОР ХЕРГА
Каленић: ВИКТОР ХРВАТИН МЕГЛИЧ
Тетка Савка: ИРЕНА ВАРГА
Даца: МИНЦА ЛОРЕНЦИ
Соја: МИРЈАНА ШАЈИНОВИЋ
Панта: ГОРАЗД ЖИЛАВЕЦ
Трубач: ЈАН МАТИЈА ХОРВАТ
Трубач: МИХА МИР

Cast

Živka: KSENIJA MIŠIĆ
Čeda: KRISTIJAN OSTANEK
Dara: JULIJA KLAVŽAR
Anka: GAJA FILAČ
Raka: BLAŽ DOLENC
Uncle Vasa: VOJKO BELŠAK
Pera the clerk: ŽAN KOPRIVNIK
Ninković: PETJA LABOVIĆ
Nicaragua: DAVOR HERGA
Kalenić: VIKTOR HRVATIN MEGLIČ
Aunt Savka: IRENA VARGA
Daca: MINCA LORENČI
Soja: MIRJANA ŠAJINOVIĆ
Panta: GORAZD ŽILAVEC
Trumpeter: JAN MATIJA HORVAT
Trumpeter: MIHA MIR

Представа траје 1 сат и 30 минута без паузе

The play is 1 hour and 30 minutes long

ПИСАЦ

Бранислав Нушић (рођ. Алкибијад Нуша; БЕОГРАД, 1864 – БЕОГРАД 1938)

Српски књижевник, комедиограф, новинар, зачетник реторике у Србији, дипломата и фотограф аматер.

Најзначајнији део његовог стваралаштва су позоришна дела, од којих су најпознатије комедије: *Госпођа министарка*, *Народни посланик*, *Сумњиво лице*, *Ожалостњена породица* и *Покојник*. Осим што је писао за позориште, радио је као драматург или управник у позориштима у Београду, Новом Саду, Скопљу и Сарајеву. У дипломатској служби био је од 1890. до 1900.

Бранислав Нушић је у својим делима овековечео свакодневицу српског друштва у XIX и XX веку, а његове социолошке анализе актуелне су и у XXI веку.

РЕЧ ДРАМАТУРГА

У драматуршком свету Бранислава Нушића смех никада није само смех. Његове комедије су по правилу одраз малог весеља које се витално држи на површини захваљујући заблудама и некој (вечној) људској тежњи да појединац постане нешто више него што заиста јесте (и то по сваку цену). То је окружење које се темељи на потреби да се заборави „своје јуче“ и обуче „ново ја“. *Госпођа министарка* Бранислава Нушића једно је од најважнијих дела српске драмске књижевности.

Комедија, која кроз смех разоткрива дубоко укоренење друштвене слабости. Драма, написана 1929. године, изузетно је актуелна јер се бави универзалним темама надмености, дволичности и тежње за друштвеним престижом. У њеном средишту налази се лик Живане Живке Поповић, обичне жене из обичног грађанског миљеа која,

након што њен муж постане министар, доживљава брзу и површну трансформацију: од обичне супруге државног чиновника до карикиране представнице „високог друштва“, чији су ставови и гестови вешто уплетени у све слојеве механизма самопреваре. Нушић кроз Живку гради специфичан портрет малограђанке која, под утиском новостеченог статуса, губи додир са реалношћу. Њена опседнутост друштвеним положајем, склоност претварању и потреба да се што више потврди у очима других, постају основни покретач комичности, а истовремено и средство дубоке друштвене критике.

Под хумором се све време открива трагична димензија главне јунакиње – њена лакомислена празнина, помало дирљива несигурност и огроман страх од губитка стеченог статуса. Кроз њен лик Нушић разоткрива менталитет који, суочен са могућношћу поседовања моћи, заборавља своје порекло и покушава да постане оно што није. Госпођа Поповић је, као и сви остали ликови из њеног окружења, део неког ширег феномена – духа паланке, како га је у свом темељном делу *Философија паланке* (1969) много касније дефинисао Радомир Константиновић. Константиновићева „паланка“ не означава само затворену средину, већ и стање духа, ментални свет особе која пристаје на промене, али под условом да се ново односи само на оно што је видљиво споља.

Без поштовања разлика, слободе мишљења и индивидуалности. Ништа не сме бити веће од страха и трепета пред тим шта ће рећи околина, шта ће свет замерити и на шта помислити. Из тог страха и потребе за припадношћу заправо извиру Живкина ограниченост и комичност: не жели да разуме, жели да се укључи; не жели да мисли, жели да имитира; говори људским језиком, али сања о томе да говори на туђем. У том смислу *Госпођа министарка* превазилази оквире комедије и постаје социолошка студија малограђанског менталитета. Живка у својој жељи да се уздигне и потврди постаје персонификација малог места, места где је важније „како је виде други и шта о њој говоре“ него „ко она заправо јесте“. Њена аутентична необразованост је истовремено и њен стварни страх од неаутентичности.

„Кроз министаркин слом друштвеног положаја на крају драме (и то није спојлер, јер је од самог почетка јасно да је Живка своје куле градила у облацима), Нушић не нуди моралну катарзу, већ

луцидно показује да се менталитет не мења лако. Живка губи статус, не губи илузије о сопственој важности. Јер никад се не зна... Када једном прође све оно због чега је доживела пад, када се страсти смире и срамота заборави – а у малом месту се брзо заборавља – увек постоји неки нов простор јавног деловања где ће се наћи пригодно место за неку нову/стару министарку. Ако важи за друге, зашто не би и за њу..”

Теми у прилог говоре и бројни Живкини пандани, како из историје тако и из периода у којем живимо. У савременом контексту, у доба медијске самопромоције, лажног елитизма и опседнутости статусом, њен лик се чини стварнијим него икада пре.

Истина о постојању огледала надмености није само фраза. Данашњој надмености више није потребно огледало, јер је транспарентна. Дубоко се зарила у све сфере. Друштвени успон није никакав успон ако није медијски забележен. Интелектуални раст не значи ништа ако га не прати добро напуњен банковни рачун. Политичка моћ ослања се на голу силу, јер иначе нема ни смисла ни моћи. Нушићево упозорење да је духовни пад највећа несрећа која може задесити неки народ, звучи пророчки тачно, али живот у малограђанском привиду нормалности километри-ма је удаљен од аутентичне слободе.

РЕДИТЕЉ

Марибор памтим по једној од својих најузбудљивијих сарадњи – по дисциплини ансамбла и спремности да заједно ризикујемо. После једанаест година враћам се у потпуно другачијем времену, али са истим узбуђењем. Очекујем да ћемо са Министарком заједно отворити питање у којој мери су се заправо променили наши друштвени рефлексии. Рефлексии који указују управо на то да Нушићев текст није локално ограничен. Нажалост, он је део целокупне историје. Представља својеврсну залуђеност оним што власт може да уради човеку. У сваком раздобљу. Комедија надмености. Оштра. Бесрамно дрска. Духовита. Спољашњост се променила, али механизам је остао исти. Механизми моћи су исти. Затвореност и малограђански манири... и баналност... све то поново одјекује у разним облицима (на друштвеним мрежа-

ма, у јавном говору, у медијима). Нушић је пророчки релевантан. А ми упорно живимо у континуитету илузије.

Госпођа министарка није комедија о каријеризму, већ комедија о анатомији људске лакоће припадања. Не говоримо о друштвеним слојевима, говоримо о просечности која балансира над провалијом. Нушићев хумор је средство којим се открива стварни парадокс: људи не постају смешни када се промене, људи су смешни када мисле да су се променили боље. Никога не занима нешто што је дневно-политичко. Људима треба дати палету осећања. Свака нова позиција моћи аутоматски ствара нову жртву. И зато је данас занимљиво посматрати Живку Поповић. Она је комична фигура. И жртва. Учествује у гротескној представи моћи, која је истовремено и њен плен. Окружена је пијавицама, ласкавцима, хијенама и полтронима који се хране њеним успоном – а такође и падом. Подједнако дијаболично.

ВЕЉКО МИЋУНОВИЋ (БАР, 1986)

Дипломирао је позоришну режију на Факултету драмских уметности у Београду, у класи професора Егона Савина.

Представе: *Радничка хроника*, *Демократија*, *Кафка Machine*, *Гардеробер*, *Самоубица*, *Несјоразум*, *Ревизор*, *Смрти шривачкој иушника*, *Кичма*, *У лову на бубашваде*, *Урнебесна шрагеђија*, *Праг*, *Ошело*, *Гозба*, *Очеви и оци*.

Режирао је у Народном позоришту у Београду, Београдском драмском позоришту, Југословенском драмском позоришту, Словенском народном гледалишчу у Марибору, Српском народном позоришту, Народном позоришту Суботица, Црногорском народном позоришту...

Представе које је режирао гостовале су и награђиване су на више од тридесет фестивала код нас и у иностранству. Међу њима су: Стеријино позорје, Драма фестивал Љубљана, MESS Сарајево, Битеф, Град театар Будва, Југословенски позоришни фестивал Ужице, Фестивал малих сцена Ријека.

Добитник је многих награда за режију: Стеријино позорје, Фестивал Вршачка позоришна јесен, Дани Зорана Радмиловића у Зајечару, Југословенски позоришни фестивал „Без превода“ у Ужицу, Позоришно пролеће у Шапцу, Театар фест „Петар Кочић“.

За представу *Радничка хроника* добитник је специјалне Стеријине награде за режију.

Као креатор и редитељ потписује телевизијску серију *Посећа*.

КРИТИКА

ГОСПОЂА МИНИСТАРКА ЈЕ ВЕЧНА

(...) Режисер и драматург представе, Вељко Мићуновић и Слободан Обрадовић, заиста су се побринули за адаптацију текста. Понегде су променили редослед, другде су кратили, ту и тамо су посегнули за технологијом комуникације – несрећна министарка, на пример, данас више не добија и не пише страствена писма, већ СМС поруке. Истовремено, управо свест о томе да је текст адаптиран може заварати гледаоце који оригинал не познају довољно. Када се вечито недорасли министаркин син Рака већ у почетним сценама врати са демонстрација против владе, већина је вероватно помислила да су ствараоци драму пригодно актуелизовали. Али нису – и код Нушића Рака руши владу кад год му породичне прилике то дозвољавају. Такође, прилично је вероватно да је публика видела модернизацију у лику трговинског посредника и „почасног конзула

Никарагве“, којег министарка жели за зета. Али не, очигледно су почасни конзули били сумњива категорија још у Нушићево време.

Пошто је адаптиране делове требало изнова превести, и то вероватно током самог процеса припреме, одлука да лекторка представе буде уједно и преводитељка била је разумна. При читању новог превода евидентно је да то није „тотални превод“: понегде задржава изворне реченичне и граматичке конструкције, а ни код преноса метафора и изрека не иде изван граница изворног контекста. С обзиром на то да је у оригиналном тексту свака реплика значењски богато опремљена, текст на циљаном језику захтевао би мало више инвенције, окретности и сочности. Ипак, када речи чујемо са сцене, немамо већих замерки. Вероватно зато што нам српске формулације нису туђе, а и зато што је текст толико богат да му одузимање понеке нијансе не може судбоносно нашкодити. Наравно, пре свега зато што га глумице и глумци суверено изговарају.

Прва и најважнија је Ксенија Мишић. Ово је предивна улога за њу. Заиста ју је уживање гледати и слушати све време „у високом обраћајима“, стално гласну и ексцесну, али никада преко граница угодности за гледаоца. Њени ближни, односно они који би то због дела власти желели да постану, добро јој парирају. Најбоље Петја Лабовић као дежурни љубавник Нинковић, али и Блаж Доленц као синчић Рака и Кристијан Останек као нежељени зет

Чеда прилично добро носе своје улоге. Као што се већ више пута показало при постављању комедија, нема много глумица и глумаца који би их знали играти.

Ипак, *Госпођа министарка* има тако добру целокупну режијску концепцију и тако прецизно израђен сваки детаљ да је, упркос недостацима, веома добра представа. Читав сценски простор узимају каучи, софе, фотеље. Довољно седишта за све задњице које траже своје место у близини власти. Довољно препрека кроз које морају неспретно да се пробијају, да се пењу преко њих, или да се иза и испод њих скривају. Довољно могућности да никада не знамо где ко чучи, одакле ће доћи и где ће нестати. Прецизном и живахном сценском саобраћају, уз сценографију, помаже и музика, која неколико пута кулминира у добро отпеваним сонговима (иако, нажалост, са недовољно развојним текстом). Клавир и труба уживо одлично призивају салонски и балкански дух. Костимографија се духовито поиграва мешањем реалистичних и екстравагантних комада. Нова *Госпођа министарка* се одлично уклапа пред изборе, а сигурно ће преживети и смену власти.

Петра Видали (*Вечер*, 29. новембар 2025)

WRITER

BRANISLAV NUŠIĆ (BORN **ALKIBIJAD NUŠA**; BELGRADE, 1864 – BELGRADE, 1938)

Serbian writer, playwright, journalist, founder of rhetoric in Serbia, diplomat, and amateur photographer.

The most significant part of his work consists of theatrical plays, among which his best-known comedies are *The Cabinet Minister's Wife*, *A Member of Parliament*, *A Suspicious Person*, *Bereaved Family*, and *The Deceased*. In addition to writing for the stage, he worked as a dramaturg or theatre manager in Belgrade, Novi Sad, Skopje, and Sarajevo. He served in the diplomatic corps from 1890 to 1900.

In his works, Branislav Nušić immortalized everyday life in Serbian society of the 19th and 20th centuries, and his sociological insights remain relevant in the 21st century.

DIRECTOR

VELJKO MIĆUNOVIĆ (BAR, 1986)

Graduated in theatre direction from the Faculty of Dramatic Arts in Belgrade in the class of Egon Savin.

Some of his plays include *Workmen's Chronicle*, *Democracy*, *Kafka Machine*, *The Dresser*, *The Suicide*, *A Misunderstanding*, *The Government Inspector*, *Death of a Salesman*, *Spine*, *Hunting Cockroaches*, *Hilarious Tragedy*, *Dust*, *Othello*, *Feast*, *Fathers and Forefathers*, etc.

He directed plays in the National Theater in Belgrade, Belgrade Drama Theater, Yugoslav Drama Theater, Slovene National Theater in Maribor, Serbian National Theater in Novi Sad, National Theater in Subotica, Montenegrin National Theater in Podgorica, etc.

The plays he directed were performed and awarded at over thirty festivals in Serbia and abroad, including the Sterijino Pozorje Festival, Drama Festival in Ljubljana, International Theater Festival MESS in Sarajevo, Bitef Festival, Theatre City Budva, Yugoslav Theatre Festival in Užice, and International Small Scene Theatre Festival in Rijeka.

He is the recipient of directing awards at numerous festivals, including the Sterijino Pozorje Festival, the Vršac Theatre Autumn Festival, the "Zoran Radmilović Days" in Zaječar, the Yugoslav Theatre Festival "No Translation" in Užice, the Theatre Spring in Šabac, and the Theatre Fest Petar Kočić.

For his direction of *Workmen's Chronicle*, he received a Special Sterija Festival Award for Direction.

He wrote and directed the TV miniseries *Visit*.

REVIEWS

THE CABINET MINISTER'S WIFE IS ETERNAL

(...)The director and dramaturg of the production, Veljko Mićunović and Slobodan Obradović, clearly took care in adapting the text. In some places they changed the order, elsewhere they shortened it, and here

and there they introduced modern communication technology – the unfortunate minister's wife, for instance, no longer receives and writes passionate letters, but text messages. At the same time, the very awareness that the text has been adapted may mislead viewers who are not sufficiently familiar with the original. When the perpetually immature minister's son Raka returns from anti-government protests in the opening scenes, most likely assumed that the creators had suitably modernized the play. But they did not – even in Nušić's original, Raka brings down the government whenever family circumstances allow it. Likewise, the audience may have perceived modernization in the character of the trade intermediary and "honorary consul of Nicaragua," whom the minister's wife wants as a son-in-law. But no – apparently, honorary consuls were already a dubious category in Nušić's time.

Since the adapted parts had to be translated anew – likely during the rehearsal process itself – the decision for the production's language editor to also serve as translator was a sensible one. When reading the new translation, it is evident that this is not a "total translation": in places, it retains original sentence structures and grammatical constructions, and it does not go beyond the boundaries of the source context in rendering metaphors and expressions. Given that every line in the original text is richly layered with meaning, the target-language version might have benefited from a bit more inventiveness, agility, and vividness. Still, when heard on stage, there are no major objections – probably because the Serbian formulations are not unfamiliar to us,

and also because the text is so rich that losing an occasional nuance does not do it any fatal harm. Of course, above all, because the actors deliver it with confidence and authority.

First and foremost is Ksenija Mišič. This is a wonderful role for her. It is truly a pleasure to watch and listen to her throughout, constantly "at full throttle," always loud and excessive, yet never crossing the line of audience comfort. Those around her – those who are, or would like to become, close to her because of her share of power – provide strong support. Most notably, Petja Labovič as the ever-present lover Ninković, while Blaž Dolenc as the son Raka and Kristijan Ostanek as the unwanted son-in-law Čeda also carry their roles quite well. As has often been shown in staging comedies, there are not many actors who truly know how to perform them.

Nevertheless, *The Cabinet Minister's Wife* has such a strong overall directorial concept and such carefully crafted detail that, despite its shortcomings, it is a very good production. The entire stage space is filled with couches, sofas, and armchairs – enough seating for all the backsides seeking a place close to power. There are plenty of obstacles the characters must awkwardly navigate, climb over, or hide behind and beneath. There are enough possibilities that we never quite know who is lurking where, from where they will appear, or where they will disappear. Alongside the set design, the precise and lively stage movement is supported by the music, which at several points culminates in well-performed songs (although, unfortunately, with insufficiently clear lyrics). The live piano and trumpet effectively evoke both a salon and a Balkan atmosphere. The costume design playfully blends realistic and extravagant elements.

The new *The Cabinet Minister's Wife* fits perfectly into the pre-election period – and will certainly survive the change of government as well.

Petra Vidali (Večer, November 29, 2025)